

Bryssel, 19. toukokuuta 2026
(OR. en)

9302/26

JAI 590
SCHENGEN 9
SCH-EVAL 22
FRONT 94
IXIM 111
MIGR 134
ASILE 46
ENFOPOL 174
COMIX 112
CORDROGUE 65
VISA 52
CH
IS
LI
NO

SAATE

Lähettäjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	18. toukokuuta 2026
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2026) 150 final
Asia:	KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, EUROOPPA-NEUVOSTOLLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE Vuoden 2026 kertomus Schengen-alueen tilasta

---

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2026) 150 final.

Liite: COM(2026) 150 final

Bryssel 18.5.2026
COM(2026) 150 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, EUROOPPA-
NEUVOSTOLLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA
SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE**

Vuoden 2026 kertomus Schengen-alueen tilasta

{SWD(2026) 150 final}

VUODEN 2026 KERTOMUS SCHENGEN-ALUEEN TILASTA

1. SCHENGEN-ALUE MUUTTUVASSA MAAILMASSA: SAAVUTUSTEN LUJITTAMINEN JA VARAUTUMINEN TULEVIIN HAASTEISIIN

Siitä lähtien, kun Schengen-sykli¹ otettiin käyttöön vuonna 2022, Schengen-alueen tilaa koskevassa vuotuisessa kertomuksessa on esitetty **strateginen ja kattava tilannekatsaus** Schengen-alueesta. Esittämällä yhdenmukaisen analyysin ja näyttöön perustuvia näkemyksiä kertomus on muokannut Schengen-aluetta koskevaa johdonmukaista ja tulevaisuuteen suuntautuvaa politiikkaa. Se on varmistanut jatkuvan poliittisen huomion Schengen-neuvostossa, tukenut tehokasta painopisteiden asettamista ja edistänyt koordinoitumpaa osallistumista Schengeniin liittyviin asioihin.

Schengen-alue osoittaa edelleen olevansa häiriönsietokykyinen, ja tätä tukevat sekä EU:n että jäsenvaltioiden tasolla toteutetut **yhteiset toimet**, jotka ovat **tuottaneet konkreettisia tuloksia**. Tällaisia tuloksia ovat muun muassa laittomien rajanylitysten ja edelleen liikkumisen väheneminen Schengen-alueella, rajat ylittävän yhteistyön vahvistuminen ja sellaisten henkilöiden tehokkaiden palauttamisten lisääntyminen, joilla ei ole oikeutta oleskella EU:ssa.

Näistä konkreettisista saavutuksista huolimatta Schengen-arvioinneista käy edelleen ilmi, että jäljellä on puutteita, jotka on korjattava kiireellisesti. Tämä on erityisen tärkeää **nykyisessä epävakaa geopoliittisessa ympäristössä** ja yhä monimutkaisemmassa **turvallisuusympäristössä**, joka edellyttää yhteistä vastuuta sen varmistamisesta, että Schengen-alue pysyy turvallisena, yhtenäisenä ja häiriönsietokykyisenä.

Viidennen Schengen-syklin (2026–2027) painopisteissä keskitytään vakiinnuttamaan saavutukset, korjaamaan jäljellä olevia puutteita ja parantamaan varautumista nykyisiin ja tuleviin haasteisiin. Komission ehdotus seuraavaksi monivuotiseksi rahoituskehikseksi tarjoaa strategisen mahdollisuuden tukea edelleen kestäviä ja kohdennettuja investointeja uudistuksiin, jotka edistävät Schengen-alueen toimivuutta.

Keskittymällä vakiinnuttamiseen ja varautumiseen EU ylläpitää edelleen yhtä konkreettisimmista saavutuksistaan: turvallista, yhtenäistä ja uusiakin haasteita kestävä Schengen-alue.

2. VUODEN 2026 KERTOMUS SCHENGEN-ALUEEN TILASTA: ON AIKA VAKIINNUTTAA SAAVUTUKSET

2.1. Schengenin ulkoinen ulottuvuus: strateginen lähestymistapa EU:n viisumipolitiikkaan

Vuonna 2025 Schengen-alue oli edelleen maailman suosituin matkailukohde, jossa kävi yli 790 miljoonaa matkustajaa. Schengen-valtiot myönsivät 10 miljoonaa viisumia, ja yli 60 maalla oli viisumivapaa pääsy Schengen-alueelle. Koska **yhteinen viisumipolitiikka** muodostaa unionin turvallisuusseulonnan etulinjan, se on avaintekijä Euroopan turvallisuuden kannalta ja auttaa ehkäisemään laitonta muuttoliikettä, järjestäytynyttä rikollisuutta ja terrorismia. Sillä myös helpotetaan vilpittömässä mielessä matkustavien

---

¹ Schengen-sykli perustuu vuotuisen raportointi- ja seurantakehykseen, joka koostuu seuraavista välineistä: Schengen-alueen tilaa koskeva kertomus, jossa esitetään neljännesvuosittain järjestettävää Schengen-neuvoston kokouksia ohjaavat tärkeimmät poliittiset ja operatiiviset painopisteet; Schengen-barometri+, jolla annetaan kahdesti vuodessa säännöllinen tilannekuva alueella tapahtuvasta kehityksestä jäsenvaltioiden ja EU:n virastojen toimittamien tietojen perusteella; ja Schengen-tulostaulu, ks. alaviite 60. Komission Schengen-koordinaattori tukee syklin yleistä toimintaa tekemällä jäseneltyä kahden- ja monenvälisiä yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa.

henkilöiden pääsyä Schengen-alueelle ja varmistetaan unionin sääntöjen noudattamiseen ja niihin mukautumiseen perustuvat luottamussuhteet kumppanimaihin.

Komissio hyväksyi tammikuussa 2026 ensimmäisen **EU:n viisumistrategian**². Siinä vahvistetaan puitteet viisumipolitiikalle, jolla edistetään Euroopan pitkän aikavälin etuja, vahvistetaan turvallisuutta koko Schengen-alueella, lisätään EU:n vaurautta ja kilpailukykyä sekä parannetaan Euroopan asemaa ja häiriönsietokykyä koko maailmassa.

Strategiassa esitetään **kunnianhimoinen ohjelma ja konkreettisia toimia**, joilla vahvistetaan Schengenin ulkoista ulottuvuutta. Tässä Schengen-syklissä keskitytään kehittämään uusi arviointikehys, joka sisältää viisumivapauden myöntämistä kumppanimaille koskevat selkeät kriteerit, edistämään nykyistä tehokkaammin EU:n strategisia etuja sekä valmistelemaan viisumisäännöstön kohdennettua tarkistamista EU:n turvallisuuden vahvistamiseksi. EU:n maailmanlaajuisen kilpailukykyyn parantamiseksi edelleen strategialla myös luodaan kumppanuuksia keskeisten maiden kanssa, jotta kansainväliset osajat ja työmarkkinoiden tarpeet voidaan saada paremmin kohtaamaan. Tässä yhteydessä EU:n ensimmäisen oikeudellisen yhdyskeskuksen (European Legal Gateway Office)³ avaaminen Intiassa oli merkittävä askel osajien houkuttelemiseksi ja molempia osapuolia hyödyttävän yhteistyön vahvistamiseksi. Nyt olisi keskityttävä sen onnistuneeseen käyttöönottoon ja EU:n oikeudellisten yhdyskeskusten perustamiseen myös muihin keskeisiin kumppanimaihin.

Lisäksi strategiassa ilmoitettiin kohdennetuista toimenpiteistä, joilla tuetaan jäsenvaltioiden valmiuksia hallinnoida **viisumiprosessia** tehokkaasti. Vuoden 2025 Schengen-arvioinneista ja valvontatoimista käy ilmi, että viisumihakemusten käsittely on yleisesti ottaen luotettavaa ja että käytössä on vakiintuneita menettelyjä, joilla varmistetaan laadukas päätöksenteko. Vaikka viisumitapaamisaikojen saamisessa ja viisumihakemusten käsittelyssä esiintyvien viiveiden vähentämiseksi on toteutettu merkittäviä toimia, joissakin paikoissa konsulaateissa on edelleen huomattavia viiveitä. Tämän vuoksi strategian täytäntöönpano auttaa myös jäsenvaltioita käsittelemään suuria hakemusmääriä erityisesti ruuhka-aikoina esimerkiksi ottamalla käyttöön rajaturvallisuutta koskevia tietojärjestelmiä sekä hyödyntämällä Frontexin tarjoamaa tukea erityisesti koulutuksen järjestämisessä konsulivirkamiehille sekä asiakirjojen todentamisessa ja asiakirjapetosten havaitsemisessa.

2.2. Yhdennetty ulkoraja turvallisen Schengen-alueen takaamiseksi

Schengen-alueen ulkorajojen turvallisuuden ylläpitäminen edellyttää jatkuvaa valppautta muuttuvien geopoliittisten riskien varalta, ja samalla on varmistettava perusoikeuksien kunnioittaminen.⁴

Schengen-valtiot alkoivat lokakuun 2025 puolivälissä ottaa asteittain käyttöön **rajanylitystietojärjestelmää (EES)**, joka on yksi maailman kehittyneimmistä rajavalvontajärjestelmistä ja jonka avulla ne voivat rekisteröidä ja jakaa reaaliaikaisesti tietoja siitä, ketkä ylittävät EU:n rajoja, milloin ja missä, sekä tietoja maahanpääsyn epäamisistä. Kuusi kuukautta kestäneen asteittaisen käyttöönoton aikana järjestelmä on osoittanut tuottavansa selkeää hyötyä EU:n kansalaisten turvallisuudelle estämällä rikollisia, toisena henkilönä esiintyviä henkilöitä ja asiakirjarikosten tekijöitä ylittämästä rajoja väärien henkilöllisyyksien tai väärennetyjen asiakirjojen avulla. Rajanylitystietojärjestelmän käynnistämisen jälkeen Schengen-valtiot ovat rekisteröineet yli 60 miljoonaa kolmansien maiden kansalaisten rajanylitystä. Lisäksi järjestelmään

² Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle EU:n viisumipolitiikkastrategiasta, COM(2026) 43 final, 29.1.2026.

³ EU Legal Gateway (<https://eu-legal-gateway.eu/>).

⁴ Eurooppa-neuvosto, Eurooppa-neuvoston päätelmät (19.3.2026), EUCO 1/26, 19.3.2026.

rekisteröitiin yli 30 000 matkustajaa, joiden maahanpääsy evättiin, koska maahantulon edellytykset eivät täytyneet. Näistä tapauksista lähes 800 henkilön maahanpääsy evättiin siksi, että heidän katsottiin olevan uhka sisäiselle turvallisuudelle, ja lähes 7 000 matkustajalta evättiin maahanpääsy siksi, että he olivat oleskelleet Schengen-alueella liian pitkään.⁵ Rajanylitystietojärjestelmän toiminnan käynnistyttyä kaikkien jäsenvaltioiden Schengenin tietojärjestelmässä (SIS) ja sormenjälkien automaattisessa tunnistusjärjestelmässä (AFIS) päivittäin suorittamien sormenjälkitarkastusten määrä on lisääntynyt noin 17 000 tarkastuksesta noin 87 000 tarkastukseen.

Asteittaisen käyttöönoton aikana suurin osa Schengen-valtioista otti rajanylitystietojärjestelmän tehokkaasti käyttöön, ja useimmat maat ylittivät rekisteröintejä koskevat vaaditut kynnyksarvot. Mahdollisuutta keskeyttää rajanylitystietojärjestelmän toiminta väliaikaisesti joko kokonaan tai osittain käytettiin vain muutamia kertoja. Joissakin Schengen-valtioissa oli infrastruktuuriin liittyviä haasteita, jotka liittyivät esimerkiksi itsepalvelujärjestelmien toimintaan, valmiuksiin rekisteröidä biometriset tiedot kaikilta osin ja lentojen ruuhkautumiseen tiettyinä ajankohtina.

Rajanylitystietojärjestelmä otettiin kaikilta osin ja kaikkine toimintoineen käyttöön kaikilla Schengen-alueen rajanylityspaikoilla 10. huhtikuuta 2026. Kaiken kaikkiaan rajanylitystietojärjestelmä on toiminut tehokkaasti ja tuottanut näkyviä hyötyjä EU:n turvallisuudelle. Rajanylitystietojärjestelmän käyttöönoton parantamiseksi edelleen jäsenvaltioita kannustetaan hyödyntämään laajemmin automatisointia rajoilla⁶, varmistamaan, että rajavartijoita ja liikennevirtaa hallinnoivia henkilöitä on riittävästi, ja tarjoamaan riittävä infrastruktuuri ja kalusto sekä riittävästi ohjausta ja koulutusta. Samalla komissio, jäsenvaltiot sekä liikenteen ja matkailun sidosryhmät jatkavat tiivistä koordinoitua erityisesti kesän matkailukautta silmällä pitäen.

Tuleva **Euroopan matkustustieto- ja -lupajärjestelmän** (ETIAS) käyttöönotto on toinen käytännön toimi, jolla vahvistetaan EU:n ulkorajojen suojelua. Järjestelmän avulla voidaan tunnistaa ja arvioida mahdollisesti riskejä aiheuttavat henkilöt ja estää heitä pääsemästä Schengen-alueelle, mutta samalla useimmat matkailijat voivat matkustaa kitkattomasti. Se tuo selkeää lisäarvoa vahvistamalla ennen matkaa toteutettavaa riskinarviointia ja mahdollistamalla mahdollisten turvallisuusongelmien varhaisen tunnistamisen ennen ulkorajalle saapumista. Valmistelut etenevät, ja EU:n ja kansallisella tasolla toteutetaan koordinoitua toimia ETIAS-järjestelmän tehokkaan käyttöönoton varmistamiseksi. Matkailualan sidosryhmien osallistuminen varhaisessa vaiheessa on ratkaisevan tärkeää tämän pyrkimyksen onnistumisen kannalta.

Yhteisten ulkorajojen turvallisuuden turvaamiseksi tarvitaan erittäin modernien tietojärjestelmien lisäksi **vahvoja ja pysyviä rajavalvontavalmiuksia**. Nämä valmiudet edellyttävät, että Schengen-alueen ulkorajoilla on asianmukainen kalusto sekä riittävästi hyvin koulutettuja rajavartijoita. Vaikka useat jäsenvaltiot⁷ saivat vuonna 2025 aikaan parannuksia toteuttamalla toimia henkilöstömäärän lisäämiseksi, resurssien niukkuudesta ja jäseneltyjen keskipitkän ja pitkän aikavälin henkilöstöstrategioiden puutteesta johtuva sitkeä henkilöstöpula haittaa edelleen keskeisiä toimintoja⁸.

Vaikka koulutettujen rajavartijoiden määrän lisäämiseksi tarvitaan lisätoimia, Euroopan raja- ja merivartiostasto (Frontex) tuki vuonna 2025 jäsenvaltioita lähettämällä 18 453

⁵ Nämä luvut perustuvat 20. huhtikuuta 2026 mennessä kerättyihin tietoihin.

⁶ Esimerkiksi ennakkorekisteröintikioskien, automaattiporttien ja Frontexin kehittämän Travel to Europe -mobiilisovelluksen käyttö.

⁷ Erityisesti Tšekki, Viro, Kreikka, Ranska, Kroatia, Italia, Malta, Itävalta, Puola ja Romania.

⁸ Erityisesti Espanjassa, Latviassa, Liettuassa, Portugalissa, Sloveniassa ja Slovakiassa.

pysyvän joukon työntekijää⁹, jotka antoivat operatiivista, teknistä ja logistista tukea 35 operaatiossa keskeisissä jäsenvaltioissa.¹⁰ Komissio valmistelee vuonna 2026 lainsäädäntöehdotusta Frontexin toimeksiannon vahvistamiseksi edelleen.

Rajatarkastukset

Laadukkaat rajatarkastukset EU:n ulkorajoilla ovat olennaisen tärkeitä, jotta vakavat turvallisuusuhat voidaan ehkäistä ennen kuin ne pääsevät Schengen-alueelle. Useat Schengen-valtiot¹¹ ovat kohentaneet rajatarkastusten laatua parantamalla maahantulon edellytysten todentamisen yhdenmukaisuutta ja lisäämällä automatisointia. Jotkin maat ovat edistyneet merkittävästi tällä osa-alueella. Esimerkiksi Romania automatisoi onnistuneesti menettelyt, joilla automaattiporttien osumista välitetään tieto toisen linjan rajatarkastuksiin, minkä lisäksi se integroi kansallisen APIS-järjestelmän (Advance Passenger Information System) rajavalvontajärjestelmäänsä. Nämä toimenpiteet ovat mahdollistaneet tehokkaat ja laadukkaat rajatarkastukset.

Tästä huolimatta tarvitaan edelleen lisätoimia EU:n ja kansallisten tietokantojen käytön tehostamiseksi, asiakirjapetosten vastaisten toimenpiteiden vahvistamiseksi, viranomaisten välisen yhteistyön tehostamiseksi ja biometrisen todentamisen käyttöön ottamiseksi, jotta voidaan korjata nykyiset puutteet ja parantaa turvallisuutta.¹²

Vuonna 2025 toteutettiin yksi ennalta ilmoittamaton Schengen-arviointi, jossa havaittiin, että kyseisen jäsenvaltion valmiuksissa valvoa ulkorajojaan oli vakavia puutteita.¹³ Arvioinnin perusteella jäsenvaltion viranomaiset käynnistivät Frontexin tuella välittömästi korjaavia toimenpiteitä.

Rajojen valvonta

Vankkojen rajatarkastusten ja rajojen tehokkaan valvonnan yhdistelmä takaa **tehokkaimman suojelun tason**. Havaitut laittomat rajanylitykset EU:n ulkorajoilla ovat vähentyneet viime vuosina jatkuvasti, ja niiden määrä on laskenut alle 180 000:een, mikä merkitsee yli 25 prosentin vähennystä vuoteen 2024 verrattuna.¹⁴ Tehostettu valvonta on useissa Schengen-valtioissa¹⁵ osaltaan parantanut havaitsemisastetta, lyhentänyt vasteaikoja, vähentänyt laittomia rahanylityksiä ja parantanut tilannetietoisuutta. Lisäksi EU:n itäistä maarajaosuutta on vahvistettu perusteellisesti kestäväillä yhdennetyillä valvontatoimilla, joita on tuettu kansallisilla ja EU:n varoilla. Merkittäviä investointeja on tehty rajavalvontavalmiuksiin, kuten uusien laitteiden hankintaan, olemassa olevien laitteiden kunnostamiseen sekä kehittyneiden teknologioiden, kuten miehittämättömien ilma-alusten ja alusten, parannettujen radiovalmiuksien ja uusien kiinteiden laitteiden, käytön lisäämiseen.

Tästä edistyksestä huolimatta **valvonnan kattavuus ja järjestelmien integrointi on edelleen epätasaista** Schengen-alueella, mikä johtuu kaluston, kunnossapidon ja

---

⁹ Määrä koostui luokkiin 1, 2 ja 3 kuuluvista työntekijöistä. Sama työntekijä voidaan lähettää useita kertoja, ja eniten henkilöstöä lähetettiin vuonna 2025 Kreikan, Espanjan ja Italian kanssa toteutettuihin yhteisoperaatioihin.

¹⁰ Frontex, ”2025 in brief”, https://www.frontex.europa.eu/2025-in-brief/#under_hero_section.

¹¹ Esimerkiksi Bulgaria, Ranska, Itävalta, Puola, Romani, Suomi ja Sveitsi.

¹² Esimerkiksi Bulgariassa, Kreikassa, Espanjassa, Ranskassa, Unkarissa, Portugalissa ja Sloveniassa.

¹³ Portugalissa joulukuussa 2025 toteutetussa ennalta ilmoittamattomassa Schengen-arvioinnissa paljastui vakavia puutteita ulkorajatarkastusten suorittamisessa Lissabonin lentoasemalla.

¹⁴ Frontex, ”Irregular border crossings down 26 % in 2025, Europe must stay prepared”, <https://www.frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/frontex-irregular-border-crossings-down-26-in-2025-europe-must-stay-prepared-lyKpVb>.

¹⁵ Esimerkiksi Bulgariassa, Virossa, Latviassa, Liettuaassa, Unkarissa, Norjassa, Puolassa, Romaniassa ja Suomessa.

strategisen suunnittelun puutteista. Useissa jäsenvaltioissa¹⁶ yhdenmukaisia rajojen valvontaa koskeva toimintatapa ei ole vielä täysin vakiintunut erityisesti laittomien maahantulojen varhaisen havaitsemisen ja reaaliaikaisen riskinarvioinnin osalta.

Olemassa olevien **kansallisten ja eurooppalaisten valmiuksien** pohjalta on vastaavasti edistytävä kohti täysin yhdenmukaisia ja johdonmukaisia tilannekuvaa, jotta voidaan vahvistaa jäsenvaltioiden valmiuksia tuottaa kattavaa ja ajantasaista tiedustelutietoa muuttovirroista, salakuljetusverkostoista ja uusista uhkista. Tämä saavutetaan panemalla tehokkaasti täytäntöön Euroopan rajavalvontajärjestelmä (Eurosur), joka on EU:n rajaturvallisuuden teknologinen ja operatiivinen selkäranka. Sen avulla voidaan parantaa Schengen-alueen valmiuksia käsitellä äkillisiä maahanmuuttovirtoja tai uusia turvallisuusuhkia. Rajaviranomaisten ja Europolin välinen tiiviimpi synergia vahvistaisi myös tilannetietoisuutta ja riskianalyyssejä sekä parantaisi rikollisuuteen ja terrorismiin liittyvien rajat ylittävien uhkien havaitsemista.

Unionin yhteisten ulkorajojen häiriönsietokyvyn vahvistaminen edellyttää kaikkien rajaturvallisuuteen, muuttoliikkeeseen ja palauttamiseen osallistuvien toimijoiden välisen koordinoinnin tehostamista. Kesäkuusta 2026 lähtien uusi seulonnamenettely unionin ulkorajoilla mahdollistaa kaikkien laittomasti unionin alueelle pyrkivien kolmansien maiden kansalaisten nopean tunnistamisen ja arvioinnin. Tässä yhteydessä on tärkeää, että kaikki jäsenvaltiot ovat valmiita panemaan täytäntöön uudet **seulontasäännöt** sen varmistamiseksi, että kaikki seulonnan kohteena olevat henkilöt ohjataan asianmukaisiin menettelyihin.¹⁷ Tämä kehys on ratkaisevan tärkeä sekä EU:n turvallisuuden että muuttoliikkeen tehokkaan hallinnan kannalta, ja sen käytännön soveltamista arvioidaan vuoden 2026 jälkipuoliskolle suunniteltujen Schengen-arviointien yhteydessä.

Valmiussuunnittelu

Valmiussuunnittelussa on saavutettu merkittävää edistystä, sillä kaikki jäsenvaltiot ovat laatineet rajaturvallisuutta varten **valmiussuunnitelmia** siltä varalta, että EU:n rajoille saapuu joukoittain kolmansien maiden kansalaisia. Lisäksi valtaosa jäsenvaltioista on laatinut valmiussuunnitelmia, jotka perustuvat kattaviin riskinarviointeihin ja skenaarioihin. Vain kolmessa maassa¹⁸ tällaisten suunnitelmien virallistaminen on vielä kesken, ja kuusi maata¹⁹ ei vielä ole testannut valmiussuunnitelmiansa täytäntöönpanoa.

Varautumiskehyksissä on perinteisesti keskitytty rajaturvallisuuteen, mutta niihin on integroitava nykyistä paremmin muita asiaan liittyviä prosesseja, erityisesti palauttamisprosesseja. Kansallinen varautuminen on edelleen epätasaista, ja on yhä selvempää, että se, mikä ehkä aiemmin oli riittävää, ei enää riitä nykyisten haasteiden voittamiseksi, erityisesti kun otetaan huomioon meneillään oleva Lähi-idän kriisi. Schengen-arviointit osoittavat, että useimpien Schengen-valtioiden²⁰ on yhä yhdenmukaisesti palauttamisoperaatiot kaikilta osin riskianalyysien perusteella. Tämän vuoksi valmiussuunnittelusta on tultava eurooppalaisempaa, ja kansalliset kehykset on yhdenmukaistettava järjestelmällisemmin EU:n välineiden ja mekanismien kanssa ja kytkettävä paremmin naapurijäsenvaltioiden suunnitteluun. Tämä mahdollistaa nopeammat, ennakoitavammat ja koordinoidummat yhteiset toimet, kun paineita syntyy.

¹⁶ Esimerkiksi Tanskassa, Kreikassa, Ranskassa, Kroatiassa ja Sloveniassa.

¹⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2024/1356, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, kolmansien maiden kansalaisia ulkorajoilla koskevan seulonnan käyttöönnotosta ja asetusten (EY) N:o 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 ja (EU) 2019/817 muuttamisesta, EUVL L, 2024/1356, 22.5.2024.

¹⁸ Kreikka, Espanja ja Itävalta.

¹⁹ Kreikka, Espanja, Italia, Alankomaat, Itävalta ja Sveitsi.

²⁰ Erityisesti Belgia, Bulgaria, Tšekki, Tanska, Saksa, Kreikka, Espanja, Islanti, Italia, Kypros, Latvia, Liettua, Luxemburg, Malta, Puola, Portugali, Slovakia ja Ruotsi.

Samalla on olennaisen tärkeää siirtyä lähinnä muodollisista suunnittelukehysistä järjestelmiin, jotka on integroitu kaikilta osin päivittäiseen toimintaan ja jotka pystyvät tukemaan nopeita ja koordinoituja toimia kriisitilanteissa. Kahdeksassa Schengen-valtiossa²¹ kansallisiin suunnitelmiin ei sisälly mahdollisuutta käyttää EU:n tukea, 11 valtion²² suunnitelmiin ei sisälly koordinoitua Frontexin kanssa ja kymmenen jäsenvaltiota²³ ei ole kuullut valmiussuunnitelmia laatiessaan naapurijäsenvaltioita, jotta voitaisiin toteuttaa nopeampia, ennakoitavampia ja paremmin koordinoituja yhteisiä toimia, kun paineita syntyy.

Lisäksi Euroopan unionin on varauduttava uhkaan, jonka Ukrainaan kohdistuneeseen hyökkäykseen osallistuneet venäläiset entiset sotilaat saattavat aiheuttaa EU:n sisäiselle turvallisuudelle. Maaliskuussa 2026 järjestetyn Eurooppa-neuvoston kokouksen perusteella komissio laatii arvioinnin mahdollisista keinoista käsitellä tätä ongelmaa.

Vuosien 2026–2027 Schengen-syklissä olisi edelleen keskityttävä varmistamaan yhdennetty ulkoraja turvallisen Schengen-alueen takaamiseksi. Tähän sisältyy tehostettu valmiussuunnittelu ja tilannetietoisuus, rajatarkastusten ja rajojen valvonnan jatkuva parantaminen muun muassa tietoteknisten järjestelmien täyden hyödyntämisen avulla sekä seulontamenettelyjen tehokkaan täytäntöönpanon varmistaminen.

2.2 Schengen-alueen eheyttä tukevat tehokkaat palauttamisjärjestelmät

Palauttaminen on vuosien mittaan noussut keskeiseksi painopisteeksi, jonka ymmärretään olevan koko järjestelmän uskottavuutta, tehokkuutta ja kestävyyttä tukeva tekijä. Oikeudettomasti oleskelevien henkilöiden paluun varmistaminen on näin ollen Schengen-alueen toimivuuden perusedellytys.

EU:n yhteistä palauttamisjärjestelmää koskeva uusi oikeudellinen kehys

Komission ehdotuksella uudeksi palauttamisasetukseksi²⁴ puututaan keskeisiin rakenteellisiin esteisiin, joita on havaittu aiemmissä säännöllisissä Schengen-arvioinneissa ja vuonna 2024 tehdyssä tehokkaampia palauttamisia koskevassa temaattisessa Schengen-arvioinnissa. Komissio suhtautuu myönteisesti toimielinten välisten neuvottelujen aloittamiseen ja on valmis tukemaan lopullista sopimusta, joka vastaa EU:n tarpeita.

Tämän ohella palauttamisasioiden koordinaattorilla on ollut keskeinen rooli johdonmukaisemman ja strategisemman EU:n lähestymistavan muotoilussa korkean tason palauttamisverkostossa. Koordinaattori on edistänyt poliittisesti arkaluonteisiin ja ensisijaisiin kolmansiin maihin tapahtuvia palauttamisia koskevien hyvien käytäntöjen järjestelmällistä vaihtoa sekä sellaisten laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamista, jotka aiheuttavat turvallisuusuhan. Tilastoja käsittelevän työryhmän avulla edistettiin erityisesti palauttamistietojen seurannan lisäämisessä ja niiden luotettavuuden parantamisessa. Koordinaattori asetti etusijalle myös ilman huoltajaa olevia alaikäisiä koskevan yhteistyön tehostamisen muun muassa jäsenvaltioiden välisten vaihtojen avulla ja tutkimalla mahdollisia yhteisiä toimintatapoja.

Tehokkaampia palauttamisia edistävät operatiiviset parannukset

Palauttamispolitiikkojen tehokkuutta mitataan konkreettisilla käytännön tuloksilla. Vuonna 2025 kansallisten palauttamisjärjestelmien tehokkuus parani hieman

---

²¹ Belgia, Tšekki, Kreikka, Espanja, Islanti, Norja, Sveitsi ja Ruotsi.

²² Belgia, Tšekki, Tanska, Viro, Kreikka, Espanja, Islanti, Italia, Alankomaat, Itävalta ja Ruotsi.

²³ Belgia, Tanska, Kreikka, Espanja, Islanti, Italia, Malta, Alankomaat, Slovenia ja Ruotsi.

²⁴ Euroopan komissio, ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yhteisen järjestelmän perustamisesta unionissa laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi, COM(2025) 101 final.

17 Schengen-valtiossa²⁵. Edistyminen näkyi **toteutuneiden palauttamisten lisääntymisenä** vuonna 2025, sillä palauttamisten määrä kasvoi 19 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Kansalliset lainsäädäntöuudistukset, muun muassa muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen täytäntöönpanemiseksi hyväksytyt uudistukset, olivat osasyitä tähän edistymiseen. Frontex antoi jäsenvaltioille merkittävää tukea palauttamisten alalla. Vuonna 2025 **Frontex** lähetti 140 palauttamisasiantuntijaa²⁶ ja tuki 63 500:aa toteutunutta palauttamista, mikä on 42 prosenttia kaikista palauttamisista. Tämä vahvistaa viime vuosina havaitun jatkuvan nousevan suuntauksen.

Kaikissa jäsenvaltioissa tarvitaan lisätoimia, jotta voidaan vastata haasteisiin, jotka liittyvät palauttamispäätösten tekemiseen ajoissa, menettelyjen virtaviivaistamiseen²⁷ sekä pakenemisen ja luvattoman edelleen liikkumisen estämiseksi toteutettavien toimenpiteiden täytäntöönpanoon²⁸. Tämä on erityisen tärkeää käsiteltäessä henkilöitä, jotka voivat aiheuttaa turvallisuusriskejä, ja edellyttää useiden viranomaisten osallistumista, erityisasiantuntemusta ja pakenemista estäviä toimenpiteitä.²⁹ Schengen-arvioinneissa paljastui, että tehtyjen palauttamispäätösten ja Schengenin tietojärjestelmässä (SIS) luotujen palauttamista koskevien kuulutusten määrän välillä on ero ja että kaikkien asiaankuuluvien tietojen kirjaaminen järjestelmään on epä johdonmukaista.³⁰ Sen vuoksi on olennaisen tärkeää hyödyntää täysin SIS-järjestelmän palauttamista koskevia kuulutuksia sisällyttämällä niihin järjestelmällisesti kaikki asiaankuuluvat tiedot, kuten biometriset tiedot, valokuvat ja turvallisuusilmoitukset.

Vapaaehtoinen paluu tunnustetaan yhä yleisemmin keskeiseksi osaksi tehokasta ja kestävästä EU:n palauttamispolitiikkaa. Vaikka jotkin jäsenvaltiot³¹ ovat siirtyneet kohti ennakoivampia ja räätälöidympiä malleja, vapaaehtoisen paluun koko potentiaalia ei ole vielä hyödynnetty siten, että se olisi integroitu johdonmukaisesti kansallisiin palauttamiskehyksiin³².

Jäsenvaltiot ovat pyrkineet vahvistamaan **operatiivisia valmiuksia**, jotka liittyvät koulutuspuutteiden parantamiseen³³, henkilöstöresurssien lisäämiseen³⁴ ja kansallisten viranomaisten välisen koordinoinnin tehostamiseen³⁵. Lisätoimet ovat tarpeen, jotta voidaan varmistaa jatkuvat vaikutukset operatiiviseen suorituskyykyyn erityisesti niissä maissa, joissa asianmukaisten ja riittävien valmiuksien puute on edelleen yksi tärkeimmistä palauttamisten toteuttamista haittaavista esteistä³⁶.

---

²⁵ Belgia, Tanska, Saksa, Viro, Kreikka, Espanja, Ranska, Kroatia, Islanti, Italia, Kypros, Liettua, Luxemburg, Puola, Portugal, Suomi ja Ruotsi.

²⁶ Tästä määrästä huolimatta lähetettävien palauttamisasiantuntijoiden tarpeen täyttäminen on edelleen haasteellista tiukkojen kielitaitovaatimusten ja edellytettyjen operatiivisten erityistaitojen vuoksi.

²⁷ Esimerkiksi Espanjassa, Italiassa, Puolassa ja Portugalissa.

²⁸ Esimerkiksi Espanjassa, Portugalissa ja Sveitsissä.

²⁹ Vrt. vuoden 2026 kooste Schengenin arviointi- ja valvontamekanismin puitteissa havaituista parhaista käytännöistä. Bulgarian toimintatapa, jossa kiinni otetut kolmansien maiden kansalaiset puhutetaan järjestelmällisesti ja heistä tehdään tarkistuksia EU:n ja kansainvälisistä tietokannoista mahdollisten turvallisuusriskien havaitsemiseksi, määriteltiin Schengen-arvioinnin yhteydessä parhaaksi käytännöksi.

³⁰ Schengenin tietojärjestelmän käytöstä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi 28 päivänä marraskuuta 2018 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen 2018/1860 (EUVL L 312, 7.12.2018) 3 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioilla on velvollisuus tehdä palauttamispäätöksen tekemisen jälkeen palauttamista koskeva kuulutus.

³¹ Esimerkiksi Belgia ja Italia.

³² Esimerkiksi Espanjassa ja Portugalissa.

³³ Belgiassa, Ranskassa ja Italiassa.

³⁴ Esimerkiksi Italiassa, Liettua ja Maltassa.

³⁵ Esimerkiksi Suomessa.

³⁶ Erityisesti Kreikassa, Espanjassa ja Portugalissa.

Palauttamisia koskevien operatiivisten välineiden ja järjestelmien asteittainen nykyaikaistaminen etenee useissa jäsenvaltioissa³⁷. Prosessi on kuitenkin vielä kesken. Erityisesti palauttamisasioiden hallintajärjestelmien parantaminen on edelleen kesken useissa Schengen-valtioissa³⁸, mikä korostaa tarvetta nopeuttaa digitalisointia valmisteltaessa palauttamismenettelyjen EU:n laajuisen digitalisoinnin seuraavaa vaihetta ja tulevaa lainsäädäntöehdotusta, jonka komissio tekee tällä alalla vuonna 2026.

Palauttamisprosessiin on liityttävä vahvoja ja tehokkaita **suojoitettuja perusoikeuksien takaamiseksi**. Vuonna 2025 näiden suojoitettujen laatu ja soveltaminen paranivat yleisesti. Useat jäsenvaltiot³⁹ ovat parantaneet palauttamista koskevia päätöksentekoprosessejaan noudattaakseen palauttamiskiellon periaatetta ja oikeutta tulla kuulluksi sekä taatakseen henkilöiden riittävän tiedonsaannin ja oikeussuojakeinojen tosiasiallisen saatavuuden. Näiden parannusten vakiinnuttamiseksi ja ylläpitämiseksi tarvitaan kuitenkin lisätoimia⁴⁰ esimerkiksi pakkotoimin tapahtuvan palauttamisen seurantajärjestelmien⁴¹ ja palauttamispäätöksiä koskevien muutoksenhakumenettelyjen⁴² osalta.

Kolmansien maiden kansalaisten tosiasiallinen palauttaminen on edelleen keskeinen painopiste vuosien 2026–2027 Schengen-syklissä. Vuonna 2026 käynnistetään maahanmuutto- ja turvapaikkasopimuksen mukainen uusi rajalla tapahtuva palauttamismenettely. Sen vuoksi on olennaisen tärkeää, että kansalliset järjestelmät ovat täysin valmiita panemaan sopimuksen tehokkaasti ja johdonmukaisesti täytäntöön. Schengen-arviointien suositusten täydellinen ja oikea-aikainen täytäntöönpano on avainasemassa tämän tavoitteen saavuttamisessa.

2.3 Sisäistä turvallisuutta koskeva yhteistyö

Sisäistä turvallisuutta koskeva yhteistyö on olennaisen tärkeää Schengen-alueen kannalta, koska se tarjoaa toimenpiteitä, joilla ylläpidetään turvallisuutta ja lainvalvonnan tehokkuutta. Schengen-arvioinnit osoittavat kuitenkin, että yhteistyössä on edelleen joitakin haasteita.

Tehokas ja suojattu tietojenvaihto

Tietojenvaihto on keskeinen osa Schengen-alueen sisäisen turvallisuuden järjestelmää. Sen suhteen on havaittu erityistä edistymistä 19 jäsenvaltiossa, jotka ovat ilmoittaneet saattaneensa **tietojenvaihtodirektiivin**⁴³ kaikilta osin osaksi kansallista lainsäädäntöä, ja 18 jäsenvaltiossa⁴⁴, jotka ovat perustaneet suojatun tiedonvaihdon verkkosovelluksen (SIENA) kanssa yhteentoimivia kansallisia asianhallintajärjestelmiä. Vuoden 2025

³⁷ Muun muassa Ranskassa ja Kyproksessa.

³⁸ Esimerkiksi Belgiassa, Bulgariassa, Tanskassa, Saksassa, Kreikassa, Espanjassa, Islannissa, Italiassa, Latviassa, Liechtensteinissa, Luxemburgissa, Unkarissa, Maltassa, Portugalissa, Sloveniassa ja Slovakiassa.

³⁹ Esimerkiksi Belgia, Malta ja Portugali.

⁴⁰ Esimerkiksi Kreikassa ja Unkarissa.

⁴¹ Esimerkiksi seuraavissa maissa: Tšekki, Saksa, Espanja, Islanti, Itävalta ja Portugali.

⁴² Seuraavissa maissa: Belgia, Bulgaria, Tšekki, Viro, Kreikka, Espanja, Kroatia, Islanti, Italia, Latvia, Liettua, Luxemburg, Unkari, Malta, Alankomaat, Norja, Itävalta, Portugali, Romania, Slovenia, Slovakia, Suomi ja Ruotsi.

⁴³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2023/977, annettu 10 päivänä toukokuuta 2023, jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisestä tietojenvaihdosta (EUVL L 134, 22.5.2023). Direktiivissä vahvistetaan yhdenmukaistetut säännöt toimivaltaisten lainvalvontaviranomaisten väliselle riittävälle ja nopealle tietojenvaihdolle rikosten ehkäisemistä, paljastamista tai tutkintaa varten. Huhtikuussa 2026 yhteensä 19 jäsenvaltiota oli ilmoittanut saattaneensa direktiivin kokonaisuudessaan osaksi kansallista lainsäädäntöään, ja neljä jäsenvaltiota oli ilmoittanut saattaneensa direktiivin osittain osaksi kansallista lainsäädäntöään. Jäljelle oleville kolmelle jäsenvaltiolle (Belgia, Viro ja Espanja) lähetettiin perustellut lausunnot.

⁴⁴ Tšekki, Saksa, Irlanti, Kreikka, Kroatia, Italia, Kypros, Latvia, Liechtenstein, Liettua, Luxemburg, Alankomaat, Norja, Itävalta, Portugali, Slovenia, Sveitsi ja Ruotsi.

Schengen-arvioinneissa paljastui kuitenkin, että direktiivin virallinen saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä ei välttämättä tarkoita operatiivista tehokkuutta. Kaikissa viidessä vuonna 2025 arvioidussa jäsenvaltiossa⁴⁵ keskitetty yhteyspiste ei vielä täysin täyttänyt direktiivin vaatimuksia, mikä on hidastanut rajat ylittävää tietojenvaihtoa, joka on lisäksi suunniteltua vähemmän standardoitua ja alttiimpaa virheille.

Schengen-arvioinnit ovat osoittaneet, että SIS-järjestelmän toimintoja ei käytetä niin paljon kuin olisi mahdollista.⁴⁶ Esimerkiksi biometristen tietojen järjestelmällisessä liittämisen SIS-kuulutuksiin, sormenjälkihaun käyttöönotossa ja käytössä kaikkien asiaankuuluvien viranomaisten toimesta erityisesti rajatarkastusten aikana ja maahanmuuttoviranomaisten toimesta⁴⁷ sekä terrorismiin liittyvien SIS-osumien jakamisessa Europolin kanssa⁴⁸ on edelleen epä johdonmukaisuuksia. Sen sijaan jäsenvaltiot, jotka ovat investoineet automatisointiin ja asianhallintajärjestelmien ja kansallisten tietokantojen järjestelmälliseen integrointiin, saavuttavat todistettavasti parempia toiminnallisia tuloksia.⁴⁹

Lisäksi esiintyy **henkilöresursseihin** ja **teknisiin valmiuksiin** liittyviä rakenteellisia haasteita. Useissa jäsenvaltioissa⁵⁰ on henkilöstöpulaa joko N.SIS-toimistoissa ja/tai SIRENE-toimistoissa⁵¹ sekä keskitetyissä yhteyspisteissä, mikä vaikuttaa kielteisesti toiminnan jatkuvuuteen ja tietojenvaihdon laatuun.

Lainvalvontayhteistyö

Schengen-arvioinnit osoittavat johdonmukaisesti, että rajat ylittävän lainvalvontayhteistyön oikeudellinen ja institutionaalinen pohja on laajalti olemassa koko Schengen-alueella, mutta sen tarjoamia operatiivisia mahdollisuuksia ei edelleenkään hyödynnetä täysin. Poliisiyhteistyökeskukset ovat arvokkaita päivittäisen yhteistyön keskuksia, mutta ne toimivat edelleen lähinnä tiedotustoimipisteinä eivätkä toiminnan mahdollistajina.⁵²

Yleiskuva **yhteisoperaatioista** on kirjava. Itävallan ja Unkarin välinen rajat ylittävä yhteistyö on oiva esimerkki siitä, miten eri välineitä⁵³ voidaan yhdistää yhdeksi yhtenäiseksi järjestelmäksi. Monissa jäsenvaltioissa yhteisoperaatiot ovat kuitenkin edelleen reaktiivisia ja kumppanilähtöisiä. Valvonta- ja takaa-ajo-operaatioita koskevia lähetettyjä pyyntöjä on järjestelmällisesti enemmän kuin vastaanotettuja pyyntöjä ja pyyntöjen perusteella toteutettuja operaatioita, ja yhteisen operatiivisen tilannekuvan luomiseksi tarvittava infrastruktuuri puuttuu suurelta osin.

Komissio on tehnyt tiivistä yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa näihin ja muihin haasteisiin vastaamiseksi ja perustanut **rajat ylittävää operatiivista lainvalvontayhteistyötä käsittelevän epävirallisen asiantuntijaryhmän**, jonka tehtävänä on jakaa parhaita

⁴⁵ Bulgaria, Itävalta, Romania, Slovenia ja Sveitsi.

⁴⁶ Seuraavissa jäsenvaltioissa: Belgia, Bulgaria, Kreikka, Alankomaat, Norja, Itävalta, Puola, Portugali, Slovenia, Slovakia, Suomi ja Ruotsi.

⁴⁷ Epäjohdonmukaisuuksia on havaittu esimerkiksi Tšekissä, Espanjassa, Ranskassa, Islannissa, Latviassa, Liettuaassa, Luxemburgissa, Unkarissa, Maltassa, Puolassa, Portugalissa, Sloveniassa ja Ruotsissa.

⁴⁸ Tämä on edelleen ongelma kaikissa jäsenvaltioissa Itävaltaa lukuun ottamatta.

⁴⁹ Saksa ja Itävalta.

⁵⁰ Bulgaria, Tšekki, Tanska, Viro, Kreikka, Espanja, Ranska, Kroatia, Islanti, Italia, Kypros, Latvia, Liettua, Luxemburg, Unkari, Malta, Alankomaat, Itävalta, Portugali, Romania, Slovenia, Suomi ja Ruotsi.

⁵¹ Lyhenne SIRENE tulee englannin sanoista ”Supplementary Information Request at the National Entries” ja tarkoittaa kansallisella tasolla esitettyä lisätietopyyntöä. SIS-järjestelmää käyttävien jäsenvaltioiden on perustettava kansallinen SIRENE-toimisto, joka on toiminnassa ympäri vuorokauden seitsemänä päivänä viikossa ja joka vastaa tietojenvaihdosta ja SIS-kuulutuksiin liittyvien toimien koordinoinnista.

⁵² Neuvoston suositus (EU) 2022/915, annettu 9 päivänä kesäkuuta 2022, operatiivisesta lainvalvontayhteistyöstä (EUVL L 158, 13.6.2022).

⁵³ Kahdenväliset sopimukset, yhteiset koordinoitukeskukset ja EMPACT-foorumi.

käytäntöjä, tunnistaa yhteisiä haasteita ja kehittää käytännön ratkaisuja. Komissio laatii asiantuntijaryhmän työn pohjalta nykyisiä yhteistyösopimuksia kartoittavan selvityksen, jonka perusteella voidaan arvioida, onko rajat ylittävää lainvalvontayhteistyötä koskeva nykyinen ei-sitova lainsäädäntökehys edelleen riittävä. Tämä on yhä tärkeämpää, koska EU:n sisäisen turvallisuuden strategiassa⁵⁴ esitetty kehoitus perustaa operatiivisen lainvalvontayhteistyön tulevaisuutta käsittelevä korkean tason työryhmä on suora vastaus siihen, mitä Schengen-arvioinneissa on jatkuvasti todettu: nykyiset välineet ovat suurimmaksi osaksi asianmukaisia, mutta ne tarvitsevat vankemman oikeusperustan. Tulevat ehdotukset **Europolin toimeksiannon** vahvistamiseksi parantavat kuitenkin viraston valmiuksia tarjota operatiivista tukea jäsenvaltioille muun muassa helpottamalla rajat ylittävää analysointia, lisäämällä tietojenvaihtoa ja toteuttamalla koordinoituja toimia Schengen-alueeseen vaikuttavien uhkien torjumiseksi.

Kaikkien näiden toimien taustalla on tarve luoda yhteinen ammattikulttuuri, joka perustuu keskinäiseen luottamukseen ja yhteentoimiviin taitoihin. Komissio arvioi parhaillaan, miten **lainvalvontakoulutusta** voitaisiin parhaiten tukea Euroopan unionin lainvalvontakoulutusviraston (CEPOL) avulla. Erityisaloilla, kuten digitaalisessa forensiikassa, laillisessa salauksen purkamisessa ja kehittyneessä data-analyysissä, esiintyvien puutteiden korjaaminen on erityisen tärkeää, koska rikollisuudessa hyödynnetään yhä yleisemmin nousevia teknologioita, kuten tekoälyä.

Tilanne sisärajoilla

Schengen-alue edistää merkittävästi **sisämarkkinoiden toimivuutta** ja EU:n **taloudellista vaurautta**. Kun tavarat, työntekijät ja palvelut voivat ylittää sisäraajat esteettömästi, raja-alueet kukoistavat ja kansantaloudet hyötyvät pienemmästä hallinnollisesta taakasta ja mittakaavaeduista. Niin kutsutun ”Schengen-vaikutuksen” arvioimiseksi komissio on teettänyt Schengenin hyötyjä ja sisärajavälön palauttamisesta aiheutuvia kustannuksia koskevan tutkimuksen, joka julkaistaan vuoden 2026 jälkipuoliskolla.

Vuonna 2025 kymmenen Schengen-valtiota jatkoi sisärajavälön palauttamista⁵⁵, mikä johtui muuttoliikettä ja turvallisuutta koskevista huolenaiheista, kuten jatkuvasta epävakaudesta keskeisillä muuttoreiteillä, vihamielisten valtiollisten toimijoiden harjoittamasta muuttoliikkeen käytöstä aseena sekä rajat ylittävän järjestäytyneen rikollisuuden aiheuttamasta jatkuvasta paineesta.

Jos sisärajavälön palautetaan, on erittäin tärkeää, että jäsenvaltiot toteuttavat toimia sen **mahdollisten rajatyöntekijöihin ja raja-alueiden yhteisöihin kohdistuvien kielteisten seurausten rajoittamiseksi**. Tästä syystä Schengen-koordinaattorin asianomaisten jäsenvaltioiden kanssa käymällä jäsennellyllä vuoropuhelulla sekä tarkistetun Schengenin rajasäännösten⁵⁶ nojalla käynnistetyillä kuulemisprosessilla oli tärkeä merkitys, ja niillä saavutettiin konkreettisia tuloksia sisärajoilla vallitsevien odotusaikojen ratkaisemisessa sekä operatiivisen koordinaation ja tietojenvaihdon parantamisessa. Useimmissa tapauksissa sisärajatarkastusten palauttaminen on tarkoittanut satunnaisia pistokokeita.

Vaikka sisärajavälön palauttamalla voi olla merkitystä joidenkin jäsenvaltioiden muuttoliike- ja turvallisuusongelmien ratkaisemisessa, saatavilla on **tehokkaampia ja vaikuttavampia vaihtoehtoja ja ratkaisuja**. Erityisesti operatiivinen yhteistyö, tietojenvaihto ja varsinkin

⁵⁴ Euroopan komissio, ”Commission present ProtectEU – Internal Security Strategy”, https://home-affairs.ec.europa.eu/news/commission-presents-protecteu-internal-security-strategy-2025-04-01_en.

⁵⁵ Euroopan komissio, ”Temporary reintroduction of border control”, https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen/schengen-area/temporary-reintroduction-border-control_en.

⁵⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1717, annettu 13 päivänä kesäkuuta 2024, henkilöiden liikkumista rajojen yli koskevasta unionin säännöstöstä annetun asetuksen (EU) 2016/399 muuttamisesta (EUVL L, 2024/1717, 20.6.2024).

satunnaisilla poliisitarkastuksilla tai liikkuvien biometrisen tunnistuksen ja ajoneuvoseurannan teknologioiden avulla suoritettavat alueen sisällä tehtävät tarkastukset voivat tarjota arvokkaan vaihtoehdon sisärajatarkastuksille.⁵⁷ Romanian operatiivinen lähestymistapa maan Unkarin ja Bulgarian vastaisilla sisärajoilla tarjoaa mallin, joka voitaisiin toistaa muissa jäsenvaltioissa. Siinä yhdistyvät tiedusteluun perustuvat yhteisoperaatiot, kohdennetut riskiperusteiset poliisitarkastukset, yhteispartiot ja täysin toimivat poliisiyhteistyökeskukset.

Raja-alueilla kiinni otettujen laittomien muuttajien nopea takaisinotto voidaan toteuttaa **siirtomenettelyllä**, joka otettiin käyttöön tarkistetussa Schengenin rajasäännöstössä. Useat jäsenvaltiot⁵⁸ sopivat parhaillaan menettelyn soveltamista koskevista käytännön järjestelyistä, kun taas toisissa valtioissa takaisinotot perustuvat edelleen voimassa oleviin kahdenvälisiin takaisinottosopimuksiin.

Tulevaisuudessa rajanylitystietojärjestelmä sekä muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen välineiden käyttöönotto vahvistavat merkittävästi rakenteellisia edellytyksiä sisärajavälvonnan asteittaiseksi lopettamiseksi. Molemmilla aloitteilla tarjotaan jäsenvaltioille operatiivisia välineitä, joilla ne voivat hallita muutto- ja turvallisuuspaineita ulkorajoillaan ja torjua luvatonta edelleen liikkumista Schengen-alueella.

Komissio aikoo jatkossakin vaalia vapaan liikkuvuuden ja turvallisuuden periaatteita koko Schengen-alueella, ja se antaa piakkoin tarkistetun Schengenin rajasäännösten mukaiset lausunnot.

3. VAKIINNUTTAMISEN JA PITKÄJÄNTEISEN TÄYTÄNTÖÖNPANON AVAINTEKIJÄ: SCHENGEN-ALUEEN HALLINNOINTI

Schengen-integraation aiemmissa vaiheissa järjestelmä pystyi toimimaan pitkälti vakiintuneiden rutiinien, käytännön yhteistyön ja jäsenvaltioiden välistä luottamusta koskevan vahvan oletaman perusteella. Tämän seurauksena Schengen-alueen hallinnoinnilla, joka kattaa kaikki Schengen-alueen toiminnan mahdollistavat osa-alueet, oli yleensä pikemminkin tukeva kuin keskeinen rooli, ja päivittäinen hallinnointi perustui enemmän epäviralliseen koordinointiin kuin vahvaan yhteiseen poliittiseen kehukseen.

Tämä toimintaympäristö on muuttunut perusteellisesti. Schengen-alue toimii nykyisin paljon monitahoisemmassa ja vaativammassa ympäristössä, jota muokkaavat geopoliittinen epävakaus, uudet turvallisuusuhat ja teknologiset häiriöt. Tässä tilanteessa Schengen-järjestelmän tehokkuus ja johdonmukaisuus eivät voi enää perustua pääasiassa epävirallisiin järjestelyihin. Kuten Schengenin julistuksessa⁵⁹ todetaan, Schengen-alueen vahvistaminen nykyisissä olosuhteissa edellyttää jäsennellympää, kollektiivisempää ja paremmin poliittiseen tasoon ankkuroitua hallintoa, jolla varmistetaan selkeys, koordinointi ja yhteinen strateginen suunta. **Schengen-alueen kansallisen hallinnon vahvistaminen** on siksi keskeinen edellytys sen varmistamiseksi, että Schengen-alue pystyy vastaamaan tehokkaasti sekä nykyisiin että tuleviin haasteisiin.

⁵⁷ Komission suositus (EU) 2024/268, annettu 23. marraskuuta 2023, jäsenvaltioiden välisestä yhteistyöstä sisäiseen turvallisuuteen ja yleiseen järjestykseen sisärajavälvonnan vapaalla alueella kohdistuvien vakavien uhkien osalta (EUVL L, 2024/268, 17.1.2024).

⁵⁸ Itävallan, Romanian ja Slovenian Schengen-arvioinneissa vahvistetaan, että neuvotteluja siirtomenettelyn käyttöön ottamiseksi ei ole vielä aloitettu.

⁵⁹ Neuvosto hyväksyi 12. kesäkuuta 2025 Schengenin julistuksen, jossa vahvistetaan jäsenvaltioiden sitoutuminen Schengenin eheyden säilyttämiseen: Euroopan unionin neuvosto, Schengenin julistus, hyväksytty 12. kesäkuuta 2025, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10068-2025-INIT/fi/pdf>.

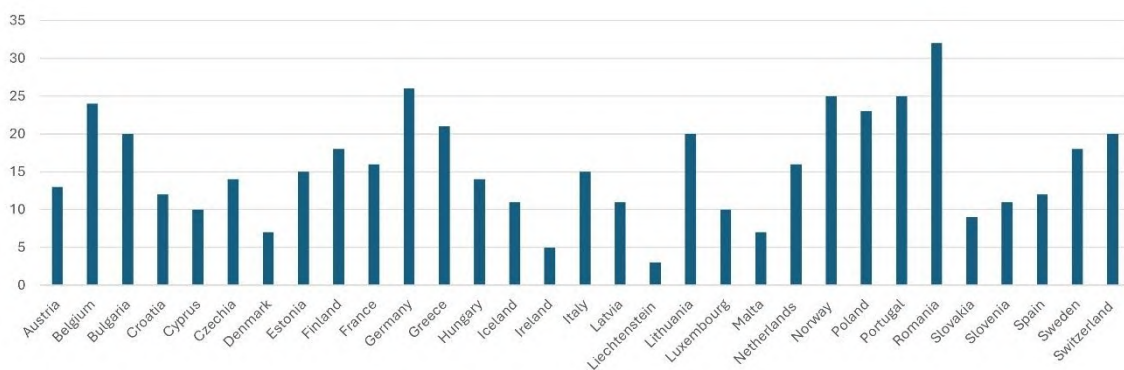
3.1 Schengen-alueen hallinnon vahvistaminen

Vuoden 2025 Schengenin tulostaulu⁶⁰ antaa vaihtelevan kuvan siitä, miten jäsenvaltiot edistävät Schengen-alueen toimintaa:

Yhdistetty tulostaulu, joulukuu 2025

Vaikka monilla osa-alueilla on selvästi edistytty, eroja on edelleen, mikä aiheuttaa operatiivisia ja turvallisuuteen liittyviä puutteita. Lisäksi jos tehtäviä ei hoideta johdonmukaisesti, jäsenvaltioiden keskinäinen luottamus voi heikentyä, mikä vaikuttaa Schengen-alueen vahvuuteen ja yhtenäisyyteen kokonaisuutena.⁶¹ Aiempien vuosien tapaan Schengenin arviointi- ja valvontamekanismilla oli vuonna 2025 merkittävä rooli kehitettävien osa-alueiden määrittämisessä ja yhteisen vastuun kulttuurin edistämisessä jäsenvaltioiden keskuudessa. Mekanismi, johon osallistuu yli 500 asiantuntijaa kaikista Schengen-valtioista, mahdollistaa puutteiden sekä parhaiden käytäntöjen ja innovatiivisten ratkaisujen tehokkaan ja oikea-aikaisen tunnistamisen. Nämä parhaat käytännöt kerätään erityiseen koosteeseen⁶², joka voi tarjota käyttökelpoisia ratkaisuja ja innoittavia esimerkkejä jäsenvaltioille.

Valittujen asiantuntijoiden lukumäärä jäsenvaltioittain 2026

⁶⁰ Yhdistetyssä Schengenin tulostaulussa pisteytetään ja visualisoidaan Schengen-arviointeihin perustuvien suositusten yleinen täytäntöönpano kaikissa Schengen-jäsenvaltioissa. Jäsenvaltioiden kanssa joulukuussa 2023 sovitun menetelmän mukaisesti tulostaulu on jäsenelty kuuteen toimintapolitiikan osa-alueeseen, joista kukin koskee Schengen-alueen tehokkaan toiminnan kannalta keskeisiä näkökohtia. Niiden yksittäisten Schengenin tulostaulujen perusteella, joissa esitetään jäsenvaltioiden suositusten täytäntöönpanoasteen mukaan saamat pistemäärät, yhdistetyssä tulostaulussa annetaan kunkin osa-alueen keskimääräinen tulos koko Schengen-alueella.

⁶¹ Hyvin toimiva Schengenin arviointi- ja seurantamekanismi edellyttää, että arvioinnin aikana havaittujen puutteiden korjaamiseksi toteutetuista toimenpiteistä raportoidaan oikea-aikaisesti ja laadukkaasti.

⁶² Komission yksiköiden valmisteluasiakirja, ”2026 Compendium of best practices identified in the framework of the Schengen evaluation and monitoring mechanism”.

Vuoden 2025 arviointitoimissa⁶³, mukaan lukien kohdenneet seurantatoimet⁶⁴ ja äskettäin käynnistetyt Schengenin seurantavuoropuhelut⁶⁵, korostettiin, että jäsenvaltioiden on vahvistettava kansallisia Schengenin hallintokehyksiään ja varmistettava tehokas koordinointi, selkeä strateginen suunnittelu sekä kansallisten painopisteiden, operatiivisten tarpeiden ja EU:n rahoituksen täydellinen yhteensovittaminen. Nämä prosessit ovat vahvistaneet Schengenin päivittäistä täytäntöönpanoa, jota tuetaan jatkuvilla keskusteluilla Schengen-koordinaattorin kanssa.⁶⁶

Jotkin jäsenvaltiot ovat edistyneet merkittävästi tällä osa-alueella, ja 12 jäsenvaltiota⁶⁷ on nimittänyt kansalliset Schengen-koordinaattorit. Lisäksi **Romanian ensimmäinen säännöllinen Schengen-arviointi** sen täysimääräisen Schengen-alueeseen liittymisen jälkeen osoitti, että vahvistettu kattava kansallinen Schengenin hallintomalli on tuottanut tuloksia. Mallissa varmistetaan varautumisen korkea taso yhdistämällä institutionaaliset järjestelyt, strateginen suunnittelu, kansalliset laadunvalvontamekanismit sekä poliittinen ja operatiivinen koordinointi.

Tästä edistyksistä huolimatta useilla jäsenvaltioilla on edelleen merkittäviä haasteita Schengen-alueen hallinnoinnin tehokkaassa täytäntöönpanossa. Schengenin hallintotikehykset ovat edelleen hajanaisia, sillä vastuut on jaettu useille viranomaisille ja selkeä keskitetty koordinoituminen puuttuu. Tämä kuvastaa laajempaa mallia, jossa Schengenin täytäntöönpanoa hallinnoidaan edelleen siiloutuneilla kansallisilla järjestelyillä ilman, että vastuita, koordinoitua ja valvontaa on yhdenmukaisesti riittävästi.

Tehokas Schengen-alueen hallinnointi alkaa **vahvoista kansallisista hallintorakenteista**, joissa hyödynnetään Euroopan yhdenmukaisen rajaturvallisuuden⁶⁸ puitteissa jo toteutettuja toimia. Kehittyneimmät kansalliset hallintomallit ovat tuoneet esiin neljä keskeistä tekijää. Ensinnäkin tarvitaan kansallista Schengen-alueen hallinnointia koskeva **koordinoitu lähestymistapa**, jossa kartoitetaan ja yhdistetään toisiinsa kaikki asiaankuuluvat sidosryhmät, määritellään selkeästi poliittisen, hallinnollisen ja operatiivisen tason tehtävät ja vastuut, perustetaan virallisia koordinoitumismekanismeja ja nimetään kansallinen Schengen-koordinaattori, jolla on riittävät valvontavaltuudet. Toiseksi tarvitaan **kattava ja strateginen kehys**, jotta voidaan laatia johdonmukainen keskipitkän ja pitkän aikavälin visio Schengen-alueen toiminnasta olemassa olevien alakohtaisten strategioiden pohjalta. Kolmanneksi tarvitaan **operatiivisia jatkotoimia koskeva johdonmukainen visio**, jolla strategiset tavoitteet muunnetaan konkreettisiksi toimenpiteiksi selkeine aikatauluineen, vastuualueineen ja asianmukaisine resursseineen ja jolla varmistetaan jäsenneily

---

⁶³ Komission vuonna 2025 toteuttaman vuotuisen arviointiohjelman tuloksena laadittiin Bulgariaa, Itävaltaa, Romaniaa, Sloveniaa ja Sveitsiä koskevat Schengenin maakohtaiset raportit, jotka hyväksyttiin pian. Euroopan komissio, ”Schengenin arviointi ja seuranta”, https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen/schengen-area/schengen-governance/schengen-evaluation-and-monitoring_en.

⁶⁴ Kreikassa, Ranskassa, Italiassa ja Kyproksessa.

⁶⁵ Vuoropuheluilla pyritään tehostamaan Schengenin normien täytäntöönpanon arviointi- ja seurantaolosuhteita jäsenvaltioissa, ja niissä keskitytään edistämään sitoutumista ja parantamaan kansallista Schengenin alueen hallinnointia maakohtaisten koordinaattoreiden johdolla käytävillä jäsenneilyillä keskusteluilla, joissa keskitytään keskeisiin haasteisiin vastaamiseen, suosituksia koskevan oikea-aikaisen raportoinnin ja seurannan varmistamiseen sekä teknisen vaihdon helpottamiseen sitkeiden ongelmien ratkaisemiseksi.

⁶⁶ Komissio on myös voinut arvioida jäsenvaltioiden edistymistä näiden toimien perusteella. Jäsenvaltioiden toimittamien jatkotoimia koskevien raporttien viimeisimpien arviointien perusteella komissio päättää tällä kertomuksella Schengenin arviointia koskevan asetuksen 21 artiklan 3 kohdan mukaisesti Luxemburgin, Portugalin ja Ruotsin viisumipolitiikkaa koskevat toimintasuunnitelmat.

⁶⁷ Belgia, Bulgaria, Tšekki, Ranska, Kroatia, Kypros, Latvia, Liettua, Itävalta, Portugali, Romania ja Suomi.

⁶⁸ Euroopan yhdenmukaisen rajaturvallisuuden tavoitteena on varmistaa EU:n ulkorajojen johdonmukainen ja koordinoitu valvonta yhteisoperaatioiden, yhteisten resurssien ja strategisten kumppanuuksien avulla.

täytäntöönpano, jotta voidaan saada aikaan todellisia tuloksia. Neljänneksi vahvaan kansalliseen hallinnointiin on liityttävä **riittävät valmiudet**, jotka mahdollistavat Schengen-velvoitteiden tehokkaan täytäntöönpanon. Toteuttamalla nämä toimet jäsenvaltiot voivat varmistaa tehokkaan kansallisen vastuunoton ja vahvistaa Schengen-alueen yhtenäisyyttä EU:n tasolla.

Kysymys on yksittäisiä kansallisia huolenaiheita laajemmista asioista, sillä Schengen-alueen vahvuus riippuu kaikkien jäsenvaltioiden vastuullisuudesta suhteessa toisiinsa. Arviointien todellinen arvo on siinä, että niiden avulla havainnot voidaan muuntaa yhteisiksi Euroopan tason päätelmiksi. Komissio tukee vuonna 2026 edelleen jäsenvaltioita niiden pyrkimyksissä vahvistaa Schengen-alueen hallinnointia Schengenin arviointi- ja valvontamekanismin avulla, mukaan lukien Saksassa, Belgiassa, Alankomaissa ja Liechtensteinissa toteutettavat arviointitoimet.⁶⁹ Jäsenvaltiot saavat myös ohjeita ja resursseja kansallisten hallintokehysten vahvistamiseksi sekä rahoitustukea erityisestä rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineestä (BMVI).

3.2 Schengenin täytäntöönpano kohdennetulla EU:n rahoituksella

Kansallisen Schengen-alueen hallinnoinnin vahvistamisen olisi liityttävä tiiviisti EU:n rahoituksen strategisen käyttöön. Tämä on erityisen tärkeää valmistauduttaessa seuraavaan vuosien 2028–2034 monivuotiseen rahoituskehukseen. Komission ehdotuksessa Schengen-aluetta koskevien aloitteiden rahoituksesta monivuotisen rahoituskehysten puitteissa painotetaan entistä enemmän tuloksellisuutta ja EU:n rahoituksen strategista käyttöä, mutta se edellyttää vielä Euroopan parlamentin ja neuvoston hyväksyntää. Tässä yhteydessä **EU:n rahoituksella** tuetaan koordinoitusti ja kohdennetusti kansallista Schengen-alueen hallinnointia ja toimia, jotka ovat täysin Schengen-arviointien yhteydessä määritettyjen strategisten painopisteiden mukaisia.

Seuraavan monivuotisen rahoituskehysten valmisteluprosessin jatkuessa on olennaisen tärkeää kytkeä Schengen-arvioinneissa yksilöidyt rakenneuudistukset ja vuosien 2026–2027 sykliä varten vahvistetut Schengenin laajat painopisteet EU:n sisäasioiden alalla myöntämän rahoituksen ohjelmasuunnitteluun kansallisten ja alueellisten kumppanuussuunnitelmien avulla, jotta EU:n tavoitteet voidaan muuntaa kansallisiksi investointi- ja uudistusohjelmiksi.

3.3 Schengen-alueen valmiiksi saattaminen ja laajentaminen

Schengen on suunniteltu yhteiseksi kehukseksi, jossa yhteisiä sääntöjä, normeja ja vastuita sovelletaan yhtäläisesti kaikissa osallistuvissa jäsenvaltioissa.

Yhä monimutkaisemmassa geopoliittisessa tilanteessa **Kypros** edistää ainutlaatuisella tavalla alueensa riskejä ja mahdollisuuksia koskevan yhteisen tilannetietoisuuden vahvistamista ja tuo samalla kokemusta, joka vahvistaa yhteisiä valmiuksia raja-asioihin, muuttoliikkeeseen ja turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä. Tässä yhteydessä komissio toteutti joulukuussa 2025 Schengen-valvontatoimen arvioidakseen Kyproksen varautumisen tilaa ja tukeakseen seuraavia askelia kohti maan täysimääräistä liittymistä Schengen-alueeseen. Vuonna 2025 saavutettiin huomattavaa edistystä, sillä Kyproksen viranomaiset toteuttivat merkittäviä uudistuksia ja toimenpiteitä tiukimpien Schengen-vaatimusten mukaisesti. **Irlanti** on pyrkinyt edelleen osoittamaan olevansa valmis soveltamaan kattavasti Schengen-alueen sisäiseen turvallisuuteen liittyviä Schengen-kehysten osia.

---

⁶⁹ Euroopan komissio, ”Schengen Evaluation and Monitoring – Migration and Home Affairs”, https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen/schengen-area/schengen-governance/schengen-evaluation-and-monitoring_en.

Myös jäsennellyn yhteistyön syventäminen laajentumiskumppaneiden kanssa on tarpeen. **EU:n ehdokasmaat ovat samalla Schengen-ehdokkaista**, joten on olennaisen tärkeää varmistaa, että Schengen-valmiudet sisällytetään järjestelmällisesti EU:n liittymisprosessiin. Ensimmäinen askel kohti Schengen-jäsenyyttä on vankkojen Schengenin hallintokehysten luominen kansallisella tasolla. Tästä syystä komissio on jo **lisännyt yhteistyötään laajentumismaiden kanssa**. Komissio järjesti yhdessä Frontexin ja jäsenvaltioiden asiantuntijoiden kanssa ensimmäisen Schengen-alueen hallinnointia koskevan tiedotustilaisuuden laajentumismaille helmikuussa 2026. Tässä Montenegron isännöimässä tilaisuudessa annettiin käytännön ohjeita tehokkaiden kansallisten koordinoitirakenteiden luomisesta. Tilaisuus osoitti myös laajentumismaiden vahvan kiinnostuksen, ja siinä korostettiin varhaisen ja jäsennellyn valmistautumisen lisäarvoa. Samalla neuvotteluissa kiinnitetään entistä enemmän huomiota varhaisessa vaiheessa tehtäviin Schengen-valmisteluihin, seurataan tiiviisti Schengenin toimintasuunnitelmien laatimista ja täytäntöönpanoa laajentumismaissa sekä tarjotaan maakohtaista teknistä apua ehdokasmaiden tukemiseksi tässä prosessissa.

4 SEURAAVAT VAIHEET

Vakiinnuttamalla saavutukset ja korjaamalla jäljellä olevat puutteet varmistetaan, että Schengen-alue pysyy valppaana ja hyvin varautuneena, sillä nopeasti muuttuvat geopoliittiset olosuhteet voivat vaikuttaa merkittävästi muuttoliikkeen ja turvallisuuden dynamiikkoihin. Komissio kehottaa Schengen-neuvostoa hyväksymään seuraavassa kokouksessaan kesäkuussa 2026 vuosien 2026–2027 Schengen-syklille seuraavat painopisteet:

Vuosien 2026–2027 Schengen-syklin ensisijaiset täytäntöönpanotoimet

1. Tuetaan Schengenin ulkoista ulottuvuutta

EU:n tasolla:

- Ehdotetaan **viisumisäännöstön tarkistamista** siten, että se sisältää kohdennettuja toimenpiteitä EU:n turvallisuuden vahvistamiseksi.
- Parannetaan **EU:n maailmanlaajuista kilpailukykyä** kehittämällä edelleen molempia osapuolia hyödyttäviä kumppanuuksia keskeisten maiden kanssa innovaatio-osajien houkuttelemiseksi innovointia varten.

2. Varmistetaan yhdennetty ulkoraja turvallisen Schengen-alueen takaamiseksi

Kansallisella tasolla Schengen-valtioiden on

- edistettävä menettelyjen **digitalisointia** ja laaja-alaisten tietojärjestelmien ja niiden yhteentoimivuuden kehittämistä; jatkettava rajanylitystietojärjestelmän tehokasta käyttöönnottoa kaikilla rajanylityspaikoilla muun muassa ottamalla asianmukaisesti käyttöön kaikki toiminnot, lyhentämällä käsittelyaikoja, lisäämällä automatisoituja ratkaisuja rajoilla sekä parantamalla rekisteröintiä ja biometriikan laatua; varmistettava ETIAS-järjestelmän hyvin valmisteltu käynnistäminen sekä riittävä testaus ja tarvittavat resurssit
- parannettava edelleen **rajatarkastusten laatua ja tehokkuutta** hyödyntämällä täysin nykyisiä järjestelmiä ja niiden yhteentoimivuutta sekä kehittämällä edelleen kansallisia rajojen valvontavalmiuksia, mukaan lukien koulutus ja infrastruktuurit
- varmistettava **tilannetietoisuuden** korkea taso ja syvä ymmärrys uhkista ja uusista haasteista vahvistamalla näyttöön ja tiedusteluun perustuvaa päätöksentekoa

- varmistettava **seulonta-asetuksen** tehokas täytäntöönpano kohdentamalla resursseja ja valmiuksia, muun muassa perustamalla riippumaton seurantamekanismi
- vahvistettava ja kehitettävä edelleen **valmiussuunnittelua** reagointivalmiuksien parantamiseksi kriisitilanteissa ja paremman varautumisen varmistamiseksi edistämällä eurooppalaisempaa lähestymistapaa.

3. Tehostetaan palauttamisjärjestelmää

Kansallisella tasolla Schengen-valtioiden on

- varmistettava **rajalla tapahtuvan palauttamismenettelyn** tehokas täytäntöönpano
- vahvistettava palauttamis- ja uudelleenkotouttamisprosessin tukemiseksi tarvittavia **operatiivisia valmiuksia ja välineitä**, mukaan lukien riittävät valmiudet palauttamismenettelyjä varten, sekä nykyaikaistettava välineitä ja järjestelmiä, kuten palauttamisasioiden hallintajärjestelmää, ja hyödynnettävä kaikkia Schengenin tietojärjestelmän toimintoja
- hyödynnettävä **Frontexin tukea** ja puututtava aktiivisesti haasteisiin, joita palauttamisasiantuntijoiden lähettämistä koskevien tarpeiden täyttämässä voi esiintyä.

4. Lujitetaan sisäistä turvallisuutta koskevan yhteistyön operatiivista kehystä

EU:n tasolla:

- Edistetään **rajat ylittävää operatiivista lainvalvontayhteistyötä käsittelevän epävirallisen asiantuntijaryhmän** työtä käsittelemällä yhteisoperaatioita, rajat ylittävää valvontaa ja turvallista viestintää.
- Jatketaan **Schengen-koordinaattorin tukemaa jäseneltyä vuoropuhelua** kaikkien niiden jäsenvaltioiden kanssa, joita sisärajalvalvonta koskee tai joihin se vaikuttaa, jotta valvonta voidaan poistaa asteittain.

Kansallisella tasolla Schengen-valtioiden on

- saatettava päätökseen tietojenvaihtodirektiivin oikeudellinen ja operatiivinen täytäntöönpano muun muassa täysin toimivien **keskitettyjen yhteyspisteiden** avulla ja edistämällä **Europolin tietojärjestelmien**, kuten SIENA-sovelluksen, **järjestelmällistä käyttöä**
- hyödynnettävä täysin kaikkia Schengenin tietojärjestelmän **lisätoimintoja**
- täytettävä **henkilöresursseja ja teknisiä valmiuksia (ml. koulutus ja digitaalinen infrastruktuuri)** koskevat tarpeet, jotta ne vastaavat operatiivisia tarpeita
- **maksimoitava** kaikkien **tarkistetulla Schengenin rajasäännöstellä** käyttöön otettujen välineiden käyttö, jotta sisärajalvalvonta voidaan lopettaa asteittain, syvennettävä alueellisia yhteistyöaloitteita ja vahvistettava yhteisiä operatiivisia valmiuksia **laajentamalla lainvalvontayhteistyön kehyksiä**.

5. Vahvistetaan Schengen-alueen hallinnointia

EU:n tasolla:

- Varmistetaan, että tässä kertomuksessa yksilöidyt saavutukset vakiinnutetaan ja esitetyt painopisteet pannaan täytäntöön muun muassa **järjestelmällisemmällä**

maakohtaisilla keskusteluilla ja seuraavasta monivuotisesta rahoituskehiksestä myönnettävällä strategisella rahoituksella.

- Saatetaan **Kyproksen** liittyminen Schengen-alueeseen päätökseen.
- Saatetaan valmiiksi tarvittavat menettelyt, joilla **Irlannin** sisäisen turvallisuuden kannalta merkitykselliset Schengenin säännöt pannaan kaikilta osin täytäntöön.
- Jatketaan tiivistä yhteistyötä **laajentumismaiden** kanssa.

Kansallisella tasolla Schengen-valtioiden on

- **parannettava Schengenin kansallisia hallinnointikehyksiä** edistyneiden kansallisten hallintomallien pohjalta ja nimetyn kansallisen **Schengen-koordinaattorin** valvonnassa.